

Advies over het verzoek tot onthefing voor het project 'Verhoging Scheldedijk Burchtse Weel'

Adviesnummer:	<u>INBO.A.3955</u>
Auteur(s):	Bart Vandevoorde & Erika Van den Bergh
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail van 7 mei 2020
Geadresseerden:	Departement Omgeving Team MER T.a.v. Pascal Van Ghelue Koning Albert II-laan 20 bus 8 1000 Brussel pascal.vanghelue@vlaanderen.be
Cc:	Team MER mer@vlaanderen.be

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Aanleiding

In het kader van het Sigmapijan is De Vlaamse Waterweg gestart met de voorbereiding voor het verhogen van de waterkering aan het gebied Burchtse Weel tot sigmahoogte. Volgens de synthesesnota van het geactualiseerde Sigmapijan moet aan Burchtse Weel ook buitendijks herstel van natuurgebied langs de Schelde gebeuren (1,95 ha). Het project omvat een verhoging van de Schelddijk over een afstand van ca. 1 km. Daaraan gekoppeld wordt een afgraving voorzien voor het creëren van de bijkomende oppervlakte slik en schor. Daarnaast wordt ook tussen de Beatrijslaan en de 'Burchtse Weel' een tuimeldijk op Sigmahoogte aangelegd.

Voorliggend project is project-MER-plichtig, maar de initiatiefnemer heeft op 5 mei 2020 een verzoek tot ontheffing van de MER-plicht ingediend bij de Dienst MER.

Daaropvolgend ontving het INBO van de Dienst MER de vraag om advies uit te brengen over dit verzoek tot ontheffing.

Vraag

Is het ontheffingsdossier (dd. 29 april 2020) gestoffeerd met voldoende informatie om te besluiten dat het project in zijn huidige vorm geen significante negatieve milieueffecten kan veroorzaken of zijn er opmerkingen bij het ontheffingsdossier?

Toelichting

Bij de start van de voorbereiding van het project heeft De Vlaamse Waterweg het INBO om richtlijnen gevraagd voor een optimale realisatie van het slik- en schorherstel. Dit resulteerde in een advies van Vandevoorde et al. (2019) met aanbevelingen voor de inrichting. De auteurs formuleerden ook aandachtspunten waarop gelet moet worden bij de uitvoering van de werken. Op 12/11/2019 zijn door het INBO aanvullende gegevens per e-mail aangeleverd. Deze gegevens betreffen op 31/10/2019 met RTK-GPS gemeten grenspunten tussen het bestaand schor en het stort. In dit advies gaan we na of met de aanbevelingen van Vandevoorde et al. (2019) en met de aanvullende gegevens (e-mail 12/11/2019) voldoende rekening gehouden is in het ontheffingsdossier. Enkel de hiervoor relevante delen van het dossier zijn doorgenomen en komen hier aan bod.

1 Opmerkingen bij de projectbeschrijving

4.1.1 Dijkwerken

P. 34: De hoeveelheden grondverzet zijn sterk onderschat want het afgraven van het zandstort is er niet in opgenomen.

4.1.2 Afgraving voor het creëren van estuariene natuur

P. 36: Op 31/10/19 heeft het INBO de grens tussen schor en stort opgemeten. Deze grens zal gevolgd worden bij het herstel maar dat wordt niet zo aangegeven op alle dwarsprofielen en het grondplan. Voor sommige dwarsprofielen is de grens in orde, maar voor andere grijpt men naar de 5.95 meter TAW-grens. Dit is de generieke grenswaarde van estuarien en niet-estuarien in deze zone van de Schelde. Men zou overal beter de lokaal ingemeten grens gebruiken.

In de tekst wordt aangegeven dat er geopteerd wordt voor het pionierschorscenario. Dat is ook overeengekomen op een overleg tussen De Vlaamse Waterweg en het INBO, maar op het grondplan staat 3.80m TAW in plaats van de 4.12m TAW, zoals in de tekst staat.

P. 38: In de voetnoot staat: "In samenspraak met het INBO wordt gesteld dat, gelet op het uiteindelijke doel en resultaat, een dergelijke ingreep aanvaardbaar is." We hebben geen weet van die samenspraak, noch van een tijdelijke steiger op die plaats. Ons advies was 'Geen werfplaatsen inrichten op het voorliggende slik- en schorgebied'.

Tijdens een terreinbezoek (31/10/2019) stelden we vast dat er in het stroomopwaarts deel al een steiger ligt. Indien die nog steeds aanwezig is, dan zou die wellicht gebruikt kunnen worden. Anderzijds wordt gesteld dat het om technische redenen niet mogelijk is om de huidige sluis als afwatering te gebruiken en er op een andere plaats een afwatering moet gegraven worden door het schor. Welke zijn die technische redenen? Als het bouwen van een steiger op die plaats noodzakelijk is, gelden de voorwaarden dat:

- de impact op het voorliggend slik geminimaliseerd wordt en dat na de werken het slik hersteld wordt, eventueel kan zelfs de kwaliteit verbeterd worden. Voor de werken starten worden de dimensies van de impact gekwantificeerd;
- het oppervlakte schor dat beïnvloed wordt, overeenkomt met de dimensies van de nieuwe afwatering. Er wordt dus een minimale oppervlakte schor afgegraven, die gekwantificeerd wordt voor de werken aanvatten;
- de afwatering door het schor wordt gegraven van het niveau van het huidige slik geleidelijk aan oplopend naar 4.21 meter TAW in het herstelde, afgegraven deel.

4.2 Timing en fasering

P. 39: Wat timing betreft, wordt de huidige vegetatie best verwijderd buiten het broedseizoen, dus niet tussen 15 maart - 15 juli. Rekening houdend met vleermuizen gebeuren kapwerken bij voorkeur tussen 15/9 en 15/10.

2 Opmerkingen bij de referentiesituatie

7.4 Biodiversiteit - 7.4.2.3 Fauna

P. 88: "Binnen het projectgebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig." Er zijn bomen die oud genoeg zijn om vleermuizen te herbergen.

3 Opmerkingen bij de synthese van de milieueffecten

8.4 Biodiversiteit – 8.4.2 Ruimtebeslag en -winst

P. 108: "hp+, ... en aangeduid als habitattypen 6510", volgens de laatst gepubliceerde Natura 2000 Habitatkaart – uitgave 2018 (De Saeger *et al.* 2018, o.a. te raadplegen op www.geopunt.be), is er geen 6510-habitat aanwezig.

P. 109: Er wordt 1.4 ha estuariene habitat gecreëerd en de kwaliteit van bestaande estuariene habitat wordt verbeterd door gebiedsvreemde materialen te verwijderen. Dit gebeurt door de maximumlijn te volgen in plaats van de minimumlijn (zie pagina 36) en dat levert volgens onze berekening circa 600 m² biotoopverbetering op i.p.v. 1700 m². Hoe is deze 1700 m² becijferd?

4 Opmerkingen bij de aanbevelingen

9.4 Biodiversiteit

P. 114: "Werfzones worden niet aangelegd in bestaand slik- of schorregebied". De voetnoot op pagina 38 komt hiermee niet overeen, want daar wordt aangegeven dat er een steiger wordt gebouwd in bestaand slik- en schorregebied.

P. 114: "...verder te werken tijdens het broedseizoen (vermijden van broedgevallen binnen de zone met rustverstoring)". Dit is onduidelijk en houdt geen rekening met de impact op de avifauna van Burchtse Weel. Dezelfde passage komt terug op p. 132 en 136).

5 Opmerkingen bij de passende beoordeling

10.3.1.2 Instandhoudingsdoelstellingen

P. 122: Hoe draagt het project bij aan verbetering van de waterkwaliteit? Beluchting door schorren? Hoe draagt het project bij aan het verminderen van hoge zoetwaterafvoer bij piekdebieten? Hoe dit concreet bewerkstelligd moet worden, ontbreekt.

10.5.2 Ruimtebeslag en -winst

P. 130: Volgens onze berekening is er circa 600 m² biotoopverbetering i.p.v. 1700 m². Hoe is deze 1700 m² becijferd?

P. 130: De gecreëerde oppervlakte estuariene natuur bedraagt 14.552 m², maar dat is slechts 12.854 m² habitat 1130. Vanwaar dit verschil?

De aanbevelingen bij de passende beoordeling en de verscherpte natuurtoets maken geen gewag meer van: rekening houden met vleermuizen - voorzichtigheid m.b.t. verspreiding exoten.

6 Opmerkingen bij de beoordeling Kaderrichtlijn Water

12.2 Context beoordeling Kaderrichtlijn Water

P. 137: Voor de beoordeling van de KRW verwijzen we naar Van den Bergh *et al.* (2019). Extra schoroppervlak beïnvloedt de EQR op een gunstige manier.

Conclusie

De aanbevelingen van Vandevoorde *et al.* (2019) en de aanvullende gegevens (e-mail 12/11/2019) zijn in grote mate geïmplementeerd in het ontheffingsdossier, maar een diagonale screening van het dossier bracht toch nog een aantal onvolkomenheden aan het licht. De belangrijkste opmerkingen zijn:

Er zijn inconsequenties tussen tekst, grondplan en dwarsprofielen wat de grenswaarden betreft. Men schrijft dat de opgemeten grens tussen schor en stort gevolgd zal worden, alsook de inrichting volgens het pionierschorsscenario, maar dat wordt niet zo aangegeven op alle dwarsprofielen en het grondplan.

Men stelt dat het om technische redenen niet mogelijk is om de huidige sluis als afwatering te gebruiken en dat er op een andere plaats een afwatering moet gegraven worden door het schor en een steiger geplaatst moet worden. Deze beslissing zou in samenspraak met het INBO genomen zijn. We hebben geen weet van die samenspraak en benadrukken dat als deze ingreep echt noodzakelijk is, dit niet onvoorwaardelijk (zie toelichting) kan gebeuren.

De aanbevelingen bij de passende beoordeling en de verscherpte natuurtoets maken geen gewag meer van: rekening houden met vleermuizen - voorzichtigheid m.b.t. verspreiding van exoten. Het is ook de bedoeling dat correcties op basis van dit advies consequent doorgevoerd worden waar dat nodig is.

Referenties

De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., De Bruyn A., Debusschere K., Dhaluin P., Erens R., Hendrickx P., Hendrix R., Hennebel D., Jacobs I., Kumpen M., Opdebeeck J., Ruymen J., Spanhove T., Tamsyn W., Van Oost F., Van Dam G., Van Hove M., Wils C. & Paelinckx D. (red.) (2018). Biologische Waarderingskaart en Natura 2000 Habitatkaart, uitgave 2018. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2018 (71). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Van den Bergh E., Speybroeck J. & Vandevoorde B. (2019). Berekening van de Ecologische Kwaliteitscoëfficiënten voor overgangswateren en zoete getijdenwateren i.f.v. het derde stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO.A.3801). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Vandevoorde B., Mertens W., Van Braeckel A., Van Ryckegem G. & Van den Bergh E. (2019). Advies over de inrichting van de Sigmazone 'stort van Burchtse Weel'. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO.A.3786). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.